

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce: Rozvoj kognitivních funkcí u žáků na prvním stupni základní školy

Autor práce: Kateřina Švecová

Obor studia: Pedagogika volného času

Posudek vypracoval: PsLic Jan Vyhnálek

Datum: 15.5.2015

Autorka si pro svou práci zvolila téma prvořadě důležitosti a aktuálnosti, kterým je podpora kognitivního rozvoje žáků v rámci školní praxe. Postihla tak základní problém mnoha současných školních systémů: ačkoli většina národních kurikul deklaruje kognitivní rozvoj žáků jako jeden z důležitých cílů, v běžné edukační praxi se často vzdělávání zužuje na předávání obsahů. Za teoretický a metodický základ podpory kognitivního rozvoje si zvolila přístup Reuvena Feuersteina. Zaměřila se na jeho podstatné prvky: kognitivní funkce, zkušenost zprostředkovaného učení a dynamickou diagnostiku. Svůj záměr operacionalizovala ve dvojím cíli své práce: (1) zkoumat na vzorku skupiny dětí mladšího školního věku míru rozvoje kognitivní funkce výběru důležitých informací metodikou dynamického testování a (2) zkoumat proces zprostředkovaného učení z pohledu pedagoga.

Odvaha, iniciativa a samostatnost, se kterou se do svého úkolu pustila, je následování hodným příkladem vědeckého a pedagogického entusiasmů. Nastudovala nesnadnou teorii a metodiku kognitivního rozvoje a dynamické diagnostiky, samostatně vytvořila diagnostické nástroje a testování realizovala. Fakt, že se s náročnou teorií a metodikou teprve seznamovala a neprodělala v nich odborný výcvik, se pokusila využít pro zkoumání možností systematicky rozvíjet kognitivní strukturu žáků v praxi běžného učitele. Její výsledky jsou pro posouzení možností aplikace v běžné školní praxi významné.

Autorka zpracovává jednotlivé oddíly na základě vhodně zvolené literatury, přehledným a k podstatě tématu směřujícím způsobem. Je přitom třeba vyzdvihnout, že předkládá zdařilé syntetické pojednání teoreticky velmi obtížných témat z oblasti kognitivní a vývojové psychologie. Z hlediska úrovně syntézy a jazykového vykazuje text zejména v teoretické části určitou nezralost. Každý oddíl vychází obvykle z jednoho zvoleného díla, k syntéze dochází až na úrovni celé práce a její logiky. Některé části by vyžadovaly další revize, objevují se drobné chyby ve výstavbě vět, případně opomenutí (jako je záměna jmen Piageta a Vygotského na s. 11) a překlepy. Vzhledem k teoretické obtížnosti pojednávaných témat je úroveň syntézy přiměřená bakalářské práci. Větší péči by vyžadovala zmíněná jazyková a formální stránka, pro další akademický rozvoj bych doporučil autorce se na tuto oblast zaměřit.

Velmi zdařilá je empirická část práce. Zvolený typ výzkumu je kvalitativní, s cílem zkoumat možnosti uplatnění metodiky zprostředkovaného učení a dynamické diagnostiky v praxi učitele. Kvantitativní část experimentálního zkoumání změny vyvolané intervencí slouží autorce jako

materiál pro kvalitativní zkoumání, je proto součástí popisu realizace výzkumu ale není kvantitativně vyhodnocována. Autorka zcela samostatně vytvořila výzkumný plán, odpovídající dvěma zvoleným cílům. Osvojila si hlavní principy metodiky dynamické diagnostiky, samostatně a tvořivě vypracovala postup testování, vybrala testovací materiály a intervenci zrealizovala. Data sbírala metodami zúčastněného pozorování, analýzy videonahrávky a analýzy dokumentů. Cílem použití různých metod sběru bylo zvýšení validity dat. Metodologii podrobně popisuje, stejně jako i průběh výzkumu. Výsledky jsou jasně a podrobně prezentované, zčásti zobrazené v příložené tabulce. Bylo by přínosné shrnout v tabulce i hlavní výsledky dynamické diagnostiky a zkušenosti učitele. Podstatným výsledkem práce je popis změny v samostatné práci dětí, prezentovaný na str. 53 a 54. Zaměřuje se v nich nikoli na změny v osvojení obsahové části vzdělávání, ale na procesuální změny v postupu žáků. Jde o z hlediska didaktiky kognitivního rozvoje a možností na procesy učení zaměřené pedagogické diagnostiky významné výsledky, které zároveň svědčí o autorčině schopnosti pozorovat podstatné změny v práci dětí, popsat je a analyzovat. Další inspirativní a přínosnou částí je kap. 6.2., v níž zkoumá proces zprostředkovaného učení z pohledu učitele. Odhaluje přitom podstatné momenty, které obvykle snižují kvalitu výuky z hlediska jejího přínosu pro kognitivní rozvoj: příliš pevně daný plán hodiny, spěch a nedostatek času pro experimentování a promýšlení na straně žáků, práce s chybou, nedostatek kvalifikované zpětné vazby. Výsledky srozumitelně prezentuje a dokumentuje daty, zároveň z nich jasnou argumentací vyvozuje závěry pro pedagogickou praxi.

Význam výzkumu, v souladu se záměrem autorky, spočívá zejména v tom, že ukazuje možnosti kognitivního rozvoje žáků a pedagogické diagnostiky v praxi běžného učitele. Ukazuje se také přínos práce z hlediska metodologického, jenž je originálním výsledkem tvořivé práce autorky, a díky které by práce po úpravě do podoby článku stála za širší publikací.

Celkově považuji práci za velmi zdařilou. I přes určité nedostatky v oblasti jazykového a textového zpracování tato bakalářská práce významností výběru tématu, úrovní teoretického uchopení a zejména samostatného výzkumného zpracování plně zasluhuje ocenění **výborně**.